

L'AVENÇADA

SETMANARI RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DE TRES-LLITS, 3
LA CORRESPONDÈNCIA, AL DIRECTOR
ANY I

Número, 5 cèntims

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

BARCELONA, 12 DE JUNY DE 1915

NÚM. 15

OPINIONS DE PES

A l'entorn del discurs den Lerroux

***

El discurso de Lerroux en Tenerife no tiene par en nuestra política. Se le combate porque es un anticipo del mañana que las derechas no quisieran que alborearan jamás para España. Es punible la protesta bullanguera por el error inicial de las izquierdas al estallar la guerra. No supieron ver que el conflicto renovaba todos los valores, y hubieron, para parecer consecuentes, de tumbarse sobre la neutralidad infecunda y estéril, permitiendo a las derechas una hegemonía interior que ya pesa a todos y que a todos avergüenza.

Si todos los que amamos la libertad hubiéramos desde un principio tenido el valor de nuestras convicciones, a estas horas la situación de España no sería la de una charca removida por el bloque de sinceridad y de patriotismo que ha lanzado Lerroux con su discurso de Tenerife.

Lo que es una pena es este silencio fúnebre de Barcelona. Barcelona está callada, y, sin embargo, Barcelona piensa como Lerroux, y pensando Barcelona, piensa toda España por la eficiencia de tal pensamiento.

Venimos iniciando una vida de vilipendio político en que todo acomodamiento tiene puesto. De pronto surge el trueno de la verdad, y los apóstoles de ayer se espantan, porque creen que la tranquila mesa va a caer con estrépito. El espanto paraliza los movimientos y todo son sordinas. Todo lo más, telegramas de adhesión para salir del paso... y continuar tranquilamente la digestión.

Y es claro, un silencio de repugnante misterio cubre nuestra actividad ciudadana, y precisamente cuando Barcelona siente los impulsos irresistibles de hacer público y solemne su entusiasmo por la causa de la Justicia y del Derecho que representan los aliados.

Es hora ya de que se acabe el festín del campadrazgo y comience la lucha si quieren salvar a la patria, y con la patria, la libertad. Para salvarla no hay otro evangelio que el predicado al pie del misterioso Teide por Alejandro Lerroux.

EMILIANO IGLESIAS

***

La actitud en que s'han posat a Espanya, des del començament de la guerra europea, els elements reaccionaris fa sospitar amb molt fonament si tracten de derivar cap a una intervenció en favor dels imperis d'Austria, Alemanya i Turquia la neutralitat oficial de l'Estat espanyol.

No té altra explicació el fet inconcebible de que la premsa reaccionaria vingui sostenint una campanya evidentment denigrant i injuriosa per als aliats, concretant l'objectiu de la diatriba cap a Anglaterra, sens dubte per a coaccionar lo que d'anglès pot haver-hi en altes institucions de la governació de l'Estat.

Aquesta campanya, sostinguda, indubtablement, per la eficàcia de l'acció germanòfila, que no regateja medis ni esforços de propaganda, deriva darrerament contra la personalitat del quefe dels radicals.

Per què?

En Lerroux no ha pas injuriat ni calumniat a la nació Alemanya com ho ha fet en Mella amb Anglaterra. En Lerroux ha opinat senzillament, en el tema de la situació d'Espanya davant la guerra, com en Maura, l'Alvarez, l'Azcarate, en Romanones i altres polítics, que Espanya no ha d'estar ni pot estar més que amb els aliats.

Es dona el cas que totes les exposades opinions no preocupen per a res al nostre govern, model de passiva neutralitat, però a en Lerroux no se'l deixa parlar, sens dubte perquè les opinions en els llavis den Lerroux tenen davant del poble una valor d'eficàcia que no pot donar a les seves paraules cap altre polític espanyol.

Cal pensar-hi, en aquests fets evidents; cal que'ls elements lleialment avençats els tinguin en compte, perquè tot fa suposar que lo que està passant no és més que un joc del jesuitisme germanòfil contra'l lliberalisme, fent servir de blanc la figura que més sobresurt: en Lerroux, i és tant lo que en Lerroux fa posa a la causa germanòfila jesuítica, tant gros els sembla l'obstacle de la forta personalitat del capdill republicà, que fins arriben a la manifesta i pública propaganda de l'atentat personal per a eliminar-lo.

J. A. MIR I MIRÓ

FLESTOMÍES

Onomatopeia—Sobreixidor

L'altre dia el *Brut del Born*, en el seu coent ALL-I-OLI, parlava als llegidors de L'AVENÇADA del mestre de minyons senyor Flos i Calcat, excel·lenta persona, peritíssima... en cal·ligrafia barata per a pergamins d'imitació.

Doncs ja que va de mestres, jo us faré sabedors d'una anècdota d'un mestre, que no us diré pas que sigui l'arrodonit senyor Flos. El pecat es pot dir, però no el pecador.

***

Una colla—escriptors, capellans, aficionats a la literatura—feien petar la claca. El mestre de minyons hi era. Sortiren a parlar de retòrica i de figures retòriques. El mestre de minyons no hi entenia futil·la. Es posaven exemples, es retreien clàssics, s'hi deien acudits i s'hi feien parodies. El mestre de minyons es cor-fonia en son obligat mutisme...

Sonà la paraula *onomatopeia*.

El bon mestre de minyons, obrint els ulls assombradicos, interrompé:

—Escolteu: ¿què vol dir això d'*onomatopeia*, que ara no em recorda?

Onomatopeia—digué un dels saberuts, el més definidor de la tertulia—és una paraula o un conjunt de paraules qual dicció resulta imitativa del sonido d'allò que la meteixa paraula anomena...

Veient que la definició es feia llarga, un altre intercalà:

—Per exemple: *tic-tac, fru-fru, gargara...*

—Ve del grec. *Onoma, onomatos*, nom i *poiein*, fer—afegí un altre, estudiant de filosofia i lletres.

El mestre de minyons obrí més els ulls, però continuava no entenent.

Un dels capellans, un vicari donat als clàssics, per aclarir-li l'intel·ligència, cregué que lo més adequat seria una llatina, i començà:

—*Quadrupedante putrens quatitu sonitu ungula campum...*

Tots parlaren a la vegada:

—Com *sotruc...*

—Com *tarrabastall...*

—Com *cruixit...*

El nostre home, cansat d'obrir els ulls, cregué que era hora de donar-se per enterat, i fent-los amb les mans que s'apacientessin, clamà:

—Ja! Ja! Ja entenc...

Tots quedaren mirant-lo.

I ell afegí, donant als seus ulls un brill de tunantesca intel·ligència que enamorava:

—Com, per exemple..., com, per exemple...
SOBREIXIDOR!

El mestre de minyons havia *comprès*, a l'últim!

***

Ja t'he dit, amic llegidor, que'l protagonista d'aquesta anècdota fou un mestre de minyons.

Consti que no t'he dit pas que'l mestre de minyons fos la excel·lenta persona de don Francesc Flos i Calcat, pèrit caligràfic, si, però no onomatopèic..., que jo sàpiga.

MOSSÈN DOBA

Les males llengües diuen...

La campanya germanòfila a Espanya és pura i exclusivament obra del jesuitisme.

Han començat aquesta campanya i la vénen sostenint periòdics de tant marcada significació jesuítica com *A B C*, *El Correo Español*, *El Correo Catalán*, *El Correo Leridano*, i altres i altres *correos* que participaven fins ara de la *alfalfa divina de los corderos de Cristo* i mengen avui de l'olla protestant que'ls serveixen els continuadors de Luther.

Conseqüència religiosa sistema Defensa Social!

***

Un altre símptoma que hi ha que tenir en compte.

Va declarar-se la guerra d'Italia a Austria i cap dels generals de les ordres religioses residents a Roma prop del Vaticà ha cregut que devia absentar-se. Tant sols el *papa negre*, el general dels jesuïtes, ha alçat el vol i ha fixat la seva residència a Suïça.

En les hores d'angoixa per al papat i per a Alemanya, el *papa negre* s'allunya del centre de la Església catòlica i s'apropa al de l'Església luterana.

Misteris del jesuitisme!

***

També fa el guerrer per als alemanys el senyor Cánovas (!!) Cervantes (!!!) amb la seva *Tribuna*, de Madrid.

Però aquest ho fa per gana, no més per gana...

Els gasos asfixiants, quan es tradueixen en billets de banc, fan sempre el seu efecte.

***

En Mella no és pas un home de fortuna, ni de treball, ni de vida modesta...

Caldria parlar-ne, d'això den Mella.

Perquè no basta ser devot del *Sagrado Corazón* per a sostenir el prestigi.

I no volem dir que hagi rebut quartets del kaiser.

Però si assegurem que per a fer la tasca que està fent en Mella, els alemanys n'han reparat molts.

Els llatins la volem per nosaltres la noble i cavallerosa nació belga. En els quatre segles que li ha costat a Germania fixar políticament l'obra emancipadora de Luther, Espanya de primer amb la seva brutal i tirànica dominació, atormentada d'intents espirituals, França després, amb la blana elegància del seu viure i amb l'ardenta passió revolucionària, han marcat l'ànima belga amb una empremta inesborrable.

PERE COROMINAS

VICTIMARIA

—Quin mal concellé es la fam!—
cridava la gent del camp
a l'entrà a la nostra vila
aparentament tranquila....

—Si la cullita hem perdut
ni hem cobrat lo que hem venut
des d'una fetxa molt llarga,
perquè ve el fisc i ens embarga?

No són mausers, que volem,
ni civils, que respectem,
per refé'ns de la sagnia
més persistent cada dia!

Volem pa pels nostres fills,
i acabaran els perills
que ha d'exterminar la raça
d'hisendats que'ns amenaça!!—

Que resta sorda an el clam
de l'heroica gent del camp,
la que's cansa de sofrir
ni vol covardment morir.

—Torneu-nos lo que'ns heu pres!—
repeteix el bon pagès,
boi aixecant les mans closes
en actituds revoltoses
contra'ls vils explotadors
que ignoren que són siüors.

***

Sonen els tres tocs d'alerta!,
quan aquella gent soferta
resoltament al sant crit
com un sol home s'ha unit,
i segueix carrers avall
exigint sols: «pa i treball!»

El sol se fón lentament
entre'l foc d'un cel rogent,
quan les dones, al davant,
s'hi ajunten, folles, cantant.

Son mantell la nit ha estès...
—Torneu-nos lo que'ns heu pres!—
criden les veus rogalloses,
al temps que aquelles mans closes
s'han obert, fent relluïr
l'arma per vènce' o morir!!!

SALVADOR BORRUT I SOLER

Un català inventor

Segons han dit aquests darrers dies els diaris locals, don Enric Noguera, oficial mecanògraf de l'ajuntament, ha inventat un aparell que reuneix tals condicions que'l fan superior al telègraf i al telefon.

Els aventatges sobre'l telefon consisteixen en que l'aparell es transmissor i receptor a la vegada, de manera que les paraules transmeses queden impreses a la casa o estació receptora, sense necessitat de que pel receptor tingui d'efectuar-se cap manipulació.

Sobre el telègraf té l'aparell mencionat l'imponderable aventatge de la rapidesa i la de que'ls seus signes són els mateixos de l'escriptura comú.

Respecte a la rapidesa bastarà amb dir que en l'aparell Hughes un bon telegrafista transmet 30 paraules per minut, mentres que l'apa-

rell «Noguera» arriba, en el mateix temps, a 90 o més paraules, segons l'habilitat del manipulador, ja que aquest transmet el despatx per medi d'una màquina d'escriure de tipus corrent, i, per lo tant, pot obtenir-se la velocitat màxima permesa per les susdites màquines, que és la abans indicada quan se tracta d'un expert mecanògraf.

Desitgem sincerament, com a catalans i com a amics lleials que som del senyor Noguera, un èxit complet per a l'aparell de sa invenció.

CARNET D'ART

Les medalles

Ens referim a les concedides als artistes premiats a l'actual Exposició de Pintura de Madrid.

Per lo que'ns enteren uns amics nostres que l'han visitada, sembla que no han estat ben rebuts els resultats de les votacions definitives, amb motiu de les quals ha obtingut cinc vots per a la medalla d'honor el nostre Santiago Rusiñol, col·locant-lo en el quart lloc de minorías.

La majoria del pintor Domingo, amb els seus 24 vots, no té importància; perquè tot-hom endevina lo que significa aquesta ponderació de vots coaccionats oficialment per un comitè que no el *sorolla* més que la severitat d'un reglament, confeccionat també a gust... de qui el *sorolla*. Res: lo de sempre. El triomf positiu i indiscutible, malgrat no's digui oficial, es den Mezquita i den Bilbao, respectivament.

En quant a les primeres medalles, sembla que també hi ha molt que dir. Les adjudicades a en Zaragoza, a en Galwey i a en Pinazo Martínez, molt bé, sobre tot la den Galwey, que és de casa i té fama universal. Però la den Alvarez Sala, mal, molt mal adjudicada, perquè és la medalla que, amb justícia, li pertoca al nostre genial Joaquim Mir, una de les glories més llegendàries de l'actual Exposició de Pintura de Madrid.

El cas és curiós, edificant i solucionat... —com ho direm?—solucionat a la *madrileña*. Figurin-se que a l'arribar al punt de verificar-se la votació l'Alvarez i en Mir resulten *empatats*. Per de prompte cal fixar-se amb la ganga que li cau an aquest senyor que l'*empaten, de golpe y porrazo*, fins al cim del gran artista. I ara bé: saben com se surt de l'apuro? Senzillament. Com que'l senyor Alvarez és un pintor que ja pinta figura, i l'altre, l'*infelicit!*, no més pinta que paisatge..., justos, no hi ha hagut altre remei. I vegin de quina manera en Joaquim Mir, el meravellós artista que, *aunque catalán*, és honra de l'actual Exposició Nacional de Belles Arts, el que deuria trobar-se, no *empatat* en el darrer lloc, sinó en el primer, en el davanter, en el cim més alt i gloriós d'aquest nucli de medalles, el deixen de recó els *conspicuos* repartidors de la suficiència artística-oficial del *patrio suelo*.

Si ens fem ara en el *negociado* corresponent a segones medalles, també ens hem de tapar el nas abans d'entrar-hi. Es consideren

Turó Park

Esplèndids jardins
Grans atraccions
Pròxima obertura

justes les dels artistes Juli Moisès, Leandre Oroz, Martínez-Vázquez, Zubiaurre i Marín Bagües, però no la den Urquiola, que ni per la importància de la tela, ni per l'ordre qualitatiu que se li senyala—equivalent a primera medalla—pot aprovar-se tanta distinció.

Però això és *re*, com deia, amb molta gràcia, un clown que s'havia fet molt popular a Barcelona. Lo que ja no pot resistir cap nas, per més atrinxerat que sigui, és el tuf que fa la medalla d'un senyor, l'autor de *El dentista*, que és deixeble (el senyor, no el dentista) del senyor Menéndez Pidal, vis-president del comitè i membre del jurat, tot en una peça. *¡Na: una barbaridad!*, com diuen els *chulos* dels *barrios bajos*.

Les tèrceres medalles són, en realitat, les més nètes de bugada. Amb aquestes no hi han raons, segurament degut a la seva relativa

insignificància mercantil *d'estira i arronça*. Els artistes Sobrino Buhigas, Rodríguez Jaldón, Cardona, Robledano, Herrera, Moya, Llaseira, Vázquez Díaz i Pérez Ortiz, se la mereixen, molts d'ells per la seva història artística i pels seus èxits mundials.

No tanquem aquestes breus notes del *Carnet* sense que abans fem constar l'admiració amb que han estat rebudes les obres dels nostres artistes catalans, entre'ls quals s'hi compten en Soler i Gili, en Valcells, en Rauric, en Viver, i tants i tants d'altres que per falta d'espai no podem continuar.

A tots indistintament els felicita L'AVENÇADA, ja que tots han contribuït amb el seu esforç a l'èxit brillantíssim de l'actual Exposició Nacional de Belles Arts.

JOAN LLOPART

LES CONFERENCIES DE DIUMENGE

Important projecte per al Teatre Català

El diumenge passat va tenir lloc al Saló Catalunya, com s'havia anunciat, la doble conferència dels senyors Duràn i Ventosa i Pere

neral, instal·lat avui en llocs no més adequats als espectacles de la pobresa intel·lectual i espiritual dels que's donen en l'actualitat.

Per altra banda la *Casa de les Comedies*, com la va anomenar en Corominas en la seva notabilíssima conferència, implica, per la seva importància material, una organització administrativa que ve a compenetrar-se del tot amb la més principal necessitat de la subsistència del teatre català.

Aquesta organització, que no s'ha determinat encara, conferiria al teatre el ple caràcter d'una institució nacional, com té avui en tots els països civilitzats, assegurant-li el nodriment econòmic un apoi oficial que permetés el marge de dispendis artístics superiors als ingressos que's poden obtenir normalment del públic.

La possibilitat de llur realització ve del caràcter de les personalitats que integren la benemèrita entitat iniciadora, en la junta directiva de la qual hi figuren tendències polítiques de tots els matisos, com són en Duràn i Ventosa, en Pinilla, en Martí i Julià i en Corominas.

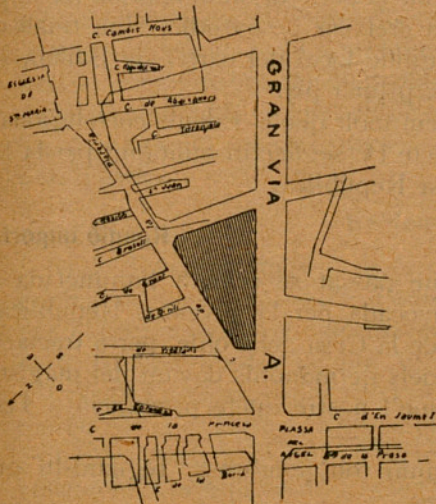
Això significa una força positiva d'experiència, de coneixements i d'influències per a portar aquests plans a la pràctica, però significa també una garantia d'equanimitat i de seny en quant cap d'ells ni quasi cap dels components de l'Associació són gent que de prop ni de lluny està personalment interessada en l'obra material del teatre.

Amb aquests elements es va ara a la implantació d'un plan de reformes del Teatre Principal, del qual va donar compte en la seva conferència el senyor Duràn i Ventosa, i a la construcció d'un edifici exprofés per a obres teatrals de declamació, que va detallar el senyor Corominas en el seu discurs.

Les obres del vell teatre de Santa Creu tenen per objecte deixar ben aviat aquell coliseu en condicions de ésser explotat amb èxit i poder-hi continuar desseguida la existència del Teatre Català, que ja no pot restar per més temps interrompuda, i facilitar aixís l'assaig d'organització a que més endavant s'hauria de subjectar el nou teatre.

Encara que'l conferenciant no va entrar en el detall d'aquestes reformes, nosaltres podem cometre la indiscreció periodística de dir que principalment consistiran en posar-hi calefacció, entapissar de cap i de nou totes les parets, divisions i empits del pati i primer pis, canviar totalment els seients de pati, els de les llotges i els del tercer pis i modificar els bancs del quart, eixamplar els corredors, canviar la il·luminació de la sala, repintar i encatificar aquesta i el saló de descans, modificar el vestíbul d'entrada i construir una magnífica escala d'honor per als pisos primer i segon.

La construcció del nou edifici va ésser minuciosament estudiada per en Pere Corominas en el seus aspectes monumental i econòmic, per a convenir en que l'edifici en projecte ha-

EMPLAÇAMENT Núm. 1

Corominas, que havia organitzat la Associació Catalana d'Art Dramàtic.

La premsa diària ha donat ja amb la extensió deguda la ressenya d'aquest important acte i l'extracte detallat dels parlaments que en el mateix s'hi feren.

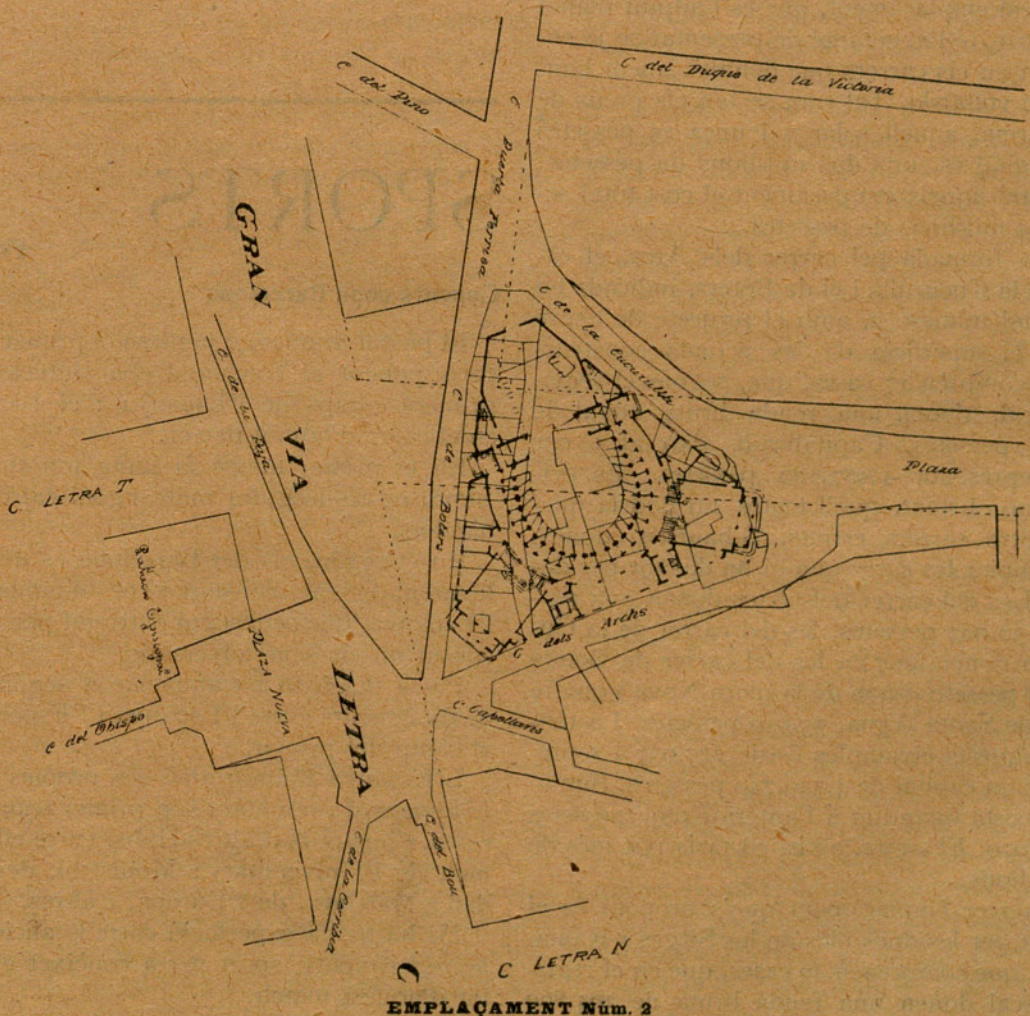
No hem de repetir aquí, per tant, això que ja està en coneixement dels nostres llegidors des d'un moment més d'actualitat.

La nostra ploma es mou avui per a contribuir, amb el seu esforç modest i decidit, a la propagació i realització dels projectes de Teatre Català que's llençaren al públic en aquella reunió.

Són projectes que vénen avalorats en el doble sentit d'un gran encert i oportunitat i de l'empenta d'eficàcia que li dona el prestigi i el caràcter de llurs propulsors.

L'encert i la oportunitat li vénen del punt de vista de que, donades les circumstàncies per que actualment travessa el teatre de la nostra terra, després d'haver pres en consideració totes les múltiples coses que s'han dit a propòsit de les mateixes, és, de moment, una qüestió primordial i essencialíssima disposar del lloc, de la casa on aquell pugui viure.

La manca d'un bon teatre a Barcelona no sols ha mantingut l'allunyament del públic de la escena catalana, sinó de tot el teatre en ge-

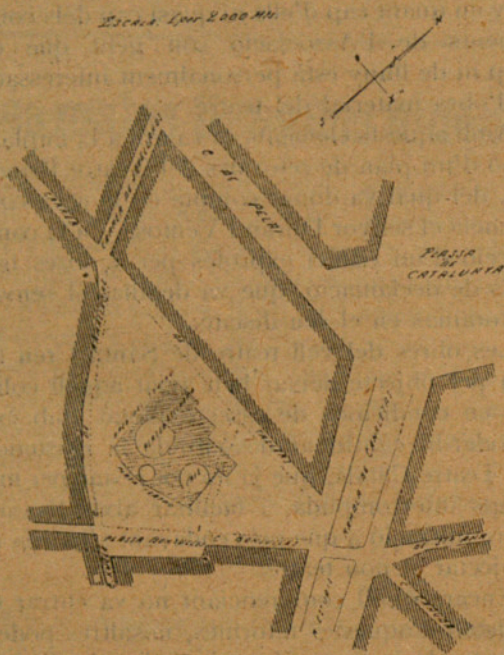

EMPLAÇAMENT Núm. 2

vía d'esser una obra digna de la categoria i de la riquesa de Barcelona, que bé pot destinar, si vol, a aquesta construcció els quatre o sis milions que no ha regatejat ni per cementiris, ni per mercats, ni per places de toros.

Això fa pensar, encara que no ho digués en Corominas, en la conveniència, en la exigència, per part de la ciutat, de que'l pressupost de la Exposició d'Indústries Elèctriques compringués aquesta consignació, que resultaria

EMPLAÇAMENT Núm. 3

ben destinada a l'imprescindible acondicionament que ha de tenir Barcelona en aquells dies.

I les proporcions de la obra fan pensar en el lloc en que aquesta s'hauria d'aixecar, com hi va pensar l'Associació, que per boca del conferenciant exposava a l'auditori els tres emplaçaments que, a son judici, resultaven més acceptables.

Es un d'ells el triangle format per la Granvia Laietana, el carrer de la Platería, en el seu extrem de la plaça de l'Angel, i un dels carrers que uniran aquell amb el de la reforma.

Aquest emplaçament, que és l'adjunt plànol número 1, té l'aventatge de presentar-se ja enquadrat en els carrers que definitivament haurien de voltar-lo. Tal com se fan els preus de la reforma, aquell solar val unes 25 pessetes palm, això és, uns dos milions de pessetes. Adoptant aqueix emplaçament el cost total seria de 4 milions de pessetes.

L'illa formada pel carrer dels Arcs, el carrer de la Cucurulla i el de Boters, indicada en el plànol número 2, amb el projecte de teatre dintre la superfície de les actuals construccions, comprèn 17 cases, que, segons el registre fiscal, donen una renda bruta anyal de 79.364 pessetes. Capitalitzant això al 5 per 100 representa 1.587.280 pessetes. Es evident, no obstant, que'l teatre no podria quedar entre carrers estrets. S'haurien, doncs, d'expropiar les cases que hi ha davant per davant. Les del carrer dels Arcs donen una renda de 50.903 pessetes, les del carrer de la Cucurulla donen 43.726, les del carrer de Boters 79.498 pessetes i una de la plaça Nova i quatre de la de Santa Agna, 55.910 pessetes. La renda d'aquests eixamples és de 227.037 i representen un capital de 4.540.740 pessetes. Sumada aquesta quantitat a l'anterior puja pessetes 6.128.020. El teatre, aixís, costaria poc més de 8 milions.

El tercer emplaçament que's proposa és el format per les dues illes de les Sitges i Ramalleres, que comprenen 46 cases, que en el registre fiscal donen una renda bruta de 204.860

pessetes. Capitalitzada aquesta renda al 5 per 100 representa 4.095.720. El quarter figura en l'inventari de l'Estat per 387.089 pessetes. Això fa 4.482.804 pessetes. En aquest emplaçament el teatre costaria de 6 milions i mig a 6.700.000 pessetes.

En el plànol número 3 que's reproduïx apareix la plaça tal com quedaria després de l'enderrocament de les actuals edificacions i posant-hi al mig un teatre de les dimensions exactes a les del Principal junt amb el local del Lyon d'Or.

Les dificultats per a l'adquisició serien nul·les pel primer emplaçament. Els altres dos requereixen igualment una modificació del projecte Baixeres, perquè tots dos vénen compresos en ell. Fet i fet, lo únic de l'emplaçament segon, que ja ve comprès en la via B, es lo referent a les cases del carrer de Boters una renda de 76.498 pessetes i un capital de 1.529.960 pessetes, que s'haurà de fer tant si es fa el teatre com si no. Si fa o no fa es poden suposar de condicions i de dificultats iguals.

Aquests són els projectes llençats a la opinió pública per a que aquesta, amb la seva adhesió, li dongui la força que'ls ha de fer triomfar davant les corporacions oficials que han de portar-los a realització.

La nostra adhesió és des d'ara ben entusiasta i decidida, com a filla de la convicció de que's tracta abans que tot d'un deure primordial i sacratíssim que tots tenim contret amb la patria.

Es de tal índole, aquesta adhesió nostra, que la opinió, requerida per la entitat iniciadora, respecte a la preferència pels emplaçaments proposats, queda en nosaltres extesa per igual a tots tres, en el viu desig de llur immediata i fàcil realització.

Posem-hi tots el nostre esforç; aixequem, per les nostres voluntats, el projecte a la categoria d'aspiració general del nostre poble, ajuntem-nos tots, com ha fet l'Associació Catalana d'Art Dramàtic, per a cooperar a aquest patriòtic propòsit, i tinguem la seguretat que aquesta gran obra serà la petjada més gran i gloriosa que heurà deixat la nostra generació a l'avenir de Catalunya.

SUPER

SPORTS

Foot-ball

Concurs copa Barcelona

El passat diumenge jugaren el primer match corresponent al concurs Copa Barcelona els primers equips de l'Espanya i el Barcelona en el camp d'aquest darrer.

En el primer temps la lluita fou renyidíssima, no aconseguint marcar goal cap del dos bàndols.

En el segon, els del Barcelona es desmoralitzaren, essent constantment dominats per l'Espanya, que aconseguí el triomf per 3 goals contra un els seus adversaris.

Per a demà hi ha anunciat el segon partit de dit concurs entre l'Espanya i l'Espanyol en el camp del primer.

L'Espanya lluitarà amb ses propies forces. L'Espanyol presentarà son primer team reforçat per jugadors d'altres clubs, entre ells l'Armet, de l'University; Monistrol, del Sabadell; Martínez, de l'Europa, i altres.

Hi ha molta expectació entre'ls aficionats a aquest simpàtic sport per a conèixer el resultat d'aquest match.

Actuació republicana

Lunch d'honor

Diumenge passat tingué lloc el lunch organitzat per la Joventut Vanguardia Radical, de la Barceloneta, en honor de nostre correligionari senyor Font, director de l'agrupació coral *El Látigo*.

A l'acte hi assistiren més de cent persones, i a l'hora dels brindis parlaren els senyors Carnicer (J.), Ramis, Batlle, Ruiz i Lainés, contestant, emocionat, el senyor Font.

***

Les juntes de les Joventuts Radical i Federal, de Sabadell, han publicat un manifest relatant les persecucions de que és objecte el mestre de Santa Perpetua, senyor Moliner Salcedo, i alentant als elements lliberals del districte per a que's posin davant dels reaccionaris que pretenen arrollar-ho tot.

Com a continuació de la campanya, les susdites valents Joventuts preparen un míting a Sabadell.

Nou periòdic

Es diu que a primers de juliol apareixerà un setmanari nacionalista, portaveu de l'Ateneu Republicà Català.

C. R. R. del districte IV

El Centre Republicà Radical del districte IV, seguint la serie de millores que ha implicat el seu creixent desenrotlló, s'ha traslladat a un magnífic local del carrer de Bailèn, número 110, primer pis.

Celebrem molt que'ls valents correligionaris del districte IV segueixin millorant per la Llibertat i la República.

Reunió important

Dissabte passat se celebrà l'anunciada reunió convocada per la Joventut Republicana Radical de la Casa del Poble, per a tractar de l'actitut dels germanòfils davant del magistral discurs que'l nostre quefe pronuncià a Tenerife.

La reunió fou nombrosa, regnant-hi gran entusiasme.

Es prengueren acords d'importancia, nomenant-se una comissió per a que'ls posés en coneixement de la Junta Municipal del partit.

L'AVENÇADA, que estigué representada en la reunió, agraeix la finesa que per ella significa el que'l seu representant fos nomenat de la comissió de referencia.

Oficines del cens

Es comunica a tots els correligionaris inscrits en el cens del partit radical que fins el dia 30 del corrent, de quatre a set de la tarda i de deu a onze de la nit, els dies feiners, i de quatre a sis de la tarda els dies festius, expediran en les susdites oficines les noves targetes d'identitat aprovades per la Junta Municipal,

Conferencia den Mir i Miró

Per a ajudar a la valenta campanya que nostre il·lustre amic senyor Mir i Miró, tant brillantment secundat pels demés individus de la minoria radical, realitza a la Diputació i a la Mancomunitat Catalana, el Centre de Federació Republicana del districte II ha acordat convidar al senyor Mir per a que dongui, en el local d'aquella benemèrita entitat, una conferencia sobre problemes provincials i mancomunistes.

El senyor Mir ha acceptat el convit, i sols falta senyalar data per a l'acte.

Per en Pi i Margall i en Vallès i Ribot

La J. M. del partit d'U. F. N. R. ha fet entrega a l'alcalde de l'instància següent:

«Catalunya té contret un deute etern d'agraïment i admiració per l'home que va encarnar, en el seu temps, el pensament polític de la democràcia catalana. Per les seves dots altíssimes de pensador i per l'austeritat exemplaríssima de la seva vida, en Francisco Pi i Margall honora la nostra patria i dona al nostre poble els nobles furs del regoneixement de la Humanitat. Catalunya, degut a l'acció ennoblidora del pensament den Pi i Margall, ha conquerit al món un senyalat prestigi. Un dels més eminents propulsors de les doctrines democràtiques del mestre del Federalisme ibèric, fou el plorat patrici en Josep M. Vallès i Ribot. Pel mestre i pel deixeble, venim avui els federals nacionalistes republicans de Barcelona a demanar a l'ajuntament de la vostra digna presidència que honorant la memoria d'aquells dos grans catalans vinculi en la pedra del monument i en el record perdurable d'un nom del carrer, l'agraïment i l'admiració que la nostra ciutat sent per l'obra de justícia social i política que en Pi i Margall i en Vallès i Ribot compliren en el seu apostolat a Catalunya.»

«Existeixen ja els acords consistorials d'erigir un monument an en Pi i Margall, emplaçant-lo en l'encreuament de la Granvia Diagonal amb el Passeig de Gràcia, i de posar el nom den Vallès i Ribot a una de les avingudes ciutadanes. Venim, doncs, respectuosament, a demanar a l'ajuntament de Barcelona el compliment immediat d'aquells acords consistorials, amb lo qual es donarà una gloriosa satisfacció a les aspiracions populars de Catalunya.»

En demanda d'indult

En la Joventut Radical de Sant Andreu se celebrà el passat dissabte l'anunciat míting per a demanar l'indult de nostres correligionaris Ramón Font i Jacinte Villarroya.

Presidí l'acte el senyor Sirvent, i hi parlaren els senyors Borjas, Puig, Santamaría, De No, Iglesias (E.), i Galí, que feu el resum. El venerable correligionari i dilecte amic don Hermengol Giner de los Ríos envià una carta excusant la seva assistència.

S'envià el següent telegrama:

«Presidente Consejo Ministros. — Madrid.

«Pueblo San Andrés, reunido mitin, recuerda V. E. mensaje subscripto todas corporaciones partidos pidiendo indulto Ramón Font, Jaime Villarroya, entregado sus manos, esperando cumplimiento ofrecimiento ahorrando dolores y lágrimas.—Mesa presidencial, Emiliano Iglesias, Santamaría, Borjas, Galí, De No, Sirvent.»

Visita de germanor

El Comitè de Joventuts d'U. F. N. R. farà avui la seva anunciada visita a la Joventut de l'Ateneu Integral.

Lerroux:

Es un orador clásico, de fortaleza indestructible. Es una alma inflexible, de cuya senda no le apartará nada. Es algo que tiene la suprema eficacia de una falange romana en movimiento. Contra su voluntad no existen armas. Sólo la gran niveladora, la muerte, podrá acabar con esa encina poderosa, que no tiene rival en la política del orbe.

LUIS ANTÓN DEL OLMET

Ecos de la gran guerra

Sobre l'assassinat den Canalejas

Aquell ximple den Cánovas Cervantes que mercès a un propietari, que deu esser, per lo vist, més ximple que ell, ha arribat a director d'un rotatiu, quan els que'l coneixen ni la missió d'omplir faixes li fiarien, endut pel seu furor germanòfil va publicar en *La Tribuna*, de Madrid, del dia 5 del corrent, un article tragi-còmic suposant a Canalejas—l'únic home eminent que ha tingut la monarquia espanyola d'uns quants anys ençà—amb aficions germanòfiles i acusant del seu assassinat, precisament per aquest motiu, a Anglaterra, que per lo vist, segons els reaccionaris espanyols, té la culpa de tot lo funest que passa al món.

Naturalment, ningú va fer cas d'aquesta nova prova d'estultícia donada per en ni Cánovas ni Cervantes, però per lo que pogués ser, per a sortir al pas a les murmuracions i acusacions germanòfiles, reproduim la carta que, contestant a *La Tribuna*, escrigué un subscriptor d'aquest diari.

Veuse-la aquí:

«El periódico *La Tribuna*, en el número del sábado, 5 del mes actual, daba cuenta de una conferencia muy extraña, habida entre lord Grey, ministro de Negocios Extranjeros de la Gran Bretaña, y el marqués de Villa Urrutia, a la sazón embajador de España en Londres, cuyo relato atribuye al conde de Pinofiel, secretario particular entonces del malogrado señor Canalejas.

«Se afirma en dicho artículo que el ministro, en lenguaje poco diplomático, llegó a amenazar al gobierno español con alguna acción, que no determinó, si éste no retiraba sus tropas de Larache y Alcázar; que el marqués de Villa Urrutia contestó amenazando a lord Grey con abandonar aquel mismo día su puesto de embajador, y que el señor Canalejas entonces amenazó al embajador de Inglaterra en Madrid con provocar un conflicto internacional, sobrecogiendo de tal modo esta amenaza a la Gran Bretaña... que desistió de su pretensión.

«El autor no cita fechas que permitiesen la comprobación de sus asertos, ni precisa la acción que Inglaterra hubiese ejercitado al no ser atendida en su supuesto requerimiento.

«Continúa asegurando el autor del susodicho trabajo que el señor Canalejas, como consecuencia de estos episodios, se hizo amigo de Alemania, llegando a insinuar que por tal motivo los gobiernos francés e inglés concertaron el asesinato de aquel distinguido político. Termina dando al señor Dato el poco amistoso consejo de que imite el patriótico ejemplo de Canalejas, exponiéndole de tal suerte a las homicidas balas de las dos potencias aliadas.

«Es evidente que, a pesar de haber transcurrido más de cinco meses desde el día 28 de diciembre, algún bromista ha sorprendido la buena fe del director de *La Tribuna*, haciéndole confundir a lord Grey, exgobernador general del Canadá, y que nunca fué ministro, con su pariente sir Edward Grey, actual ministro de Negocios Extranjeros en la Gran Bretaña.

«Seguramente no debe exigirse precisión minuciosa en los detalles a un novelista cuya fuerza imaginativa parece igualar a la prodigiosa fantasía de su homónimo, el inmortal autor del *Quijote*; pero sí hay derecho a pedir más exactitud y claridad respecto a fechas

y personas, en un país neutral, cuando se hacen imputaciones de carácter tan grave contra naciones extranjeras. *Est modus in rebus.*— *Un liberal conservador*, subscriptor de *La Tribuna*. — Madrid, 6 de junio.»

Polonia

En la actual guerra cap nació ha sigut tan castigada com Polonia, i cap és més digna d'inspirar al món sencer sentiments de profunda compassió. Son devastat territori es veu continuament açotat pel flux i el reflux dels exèrcits combatents. Des de fa més d'una centuria, Prussia ha prosseguit sense treva la germanització sistemàtica dels polacs col·locats baix son domini, i no ha acabat d'oprimir-los baix son acostumat pretext d'«organització superior». Partidari convençut de les idees den Bismarck en aquest punt, el príncep de Bülow ha prosseguit amb constant energia, com a canceller de l'imperi, aquesta política de tirania. En son llibre sobre la *Política alemanya*, després d'haver censurat als polacs l'haver abrigat «la fantàstica esperança de que en el transcurs de les complicacions europees seria impossible el restabliment de la independència polaca», escriu: «Són inevitables els rigors: augmentaran o se suavitzaran, segons accentuin o aflixin la seva resistència els polacs... Es, per als alemanys, un deure i un dret el conservar ses posicions nacionals de l'Est prussià, i, si possible fos, augmentar-les.»

Per fortuna, el manifest enviat a principis de la guerra als habitants de Polonia pel generalíssim gran duc Nicolau oposà a aquests projectes de rapinya paraules de justícia i d'esperança, qual efecte fou duplicat pel magnífic impuls de generositat fraternal que mogué a totes les classes de l'imperi rus, sense distinció de condició social ni de partit, a enviar milions de rubles i socors de tota mena a les destroçades províncies de Polonia. En l'exèrcit rus acaba de crear-se una llegió polaca. Està en vigílies de promulgar-se la llei sobre l'autonomia de les municipalitats poliques. Segons ha dit, en significatiu discurs, el príncep Eugeni Trubetskoy, president d'una important associació nacional russa, «Els errors d'Alemanya han despertat a Rússia el fi a que ha de tendir. El renaixement de Polonia és la condició absoluta del nostre... La primera conseqüència lògica del rompiment amb Alemanya és el nou programa polític anunciat en el manifest del generalíssim. Sols realitzant aquest programa és com resultarà veritablement nacional la direcció governamental russa. Sols després d'haver complert amb son deure elemental cap a la nació germana podrà nostre geni nacional obrir les seves ales i pendre lliurement el vol.» I, fent aclamar l'himne polac, considerat fins fa poc com sediciós, en un dels teatres imperials de Petrogrado, el govern ha donat pública adhesió a aquestes generoses paraules.

Els Estats Units a la palestra?

La dimissió de Mr. Bryan, ministre de Negocios Estrangers de la República nortamericana, ha produït una profunda sensació en tot el món diplomàtic, i, per afegidura, entre tots aquells que, d'una manera *enterada*, intervenen en els afers de la gran guerra.

La dimissió de Mr. Bryan es considera com la perdua del ferm sostenidor del criteri pacifista, i la acceptació de la meteixa pel presi-

dent Wilson vol significar, segons diuen els ben enterats, el propòsit ferm i decidit dels Estats Units d'intervenir en la palestra.

Per de prompte, els nort-americans, en la redacció de les seves notes a Alemanya són cada vegada més exigents i enèrgics, i fins sembla que'l propi Wilson abandona aquella postura d'home de pau que havia conservat per a convertir-se en decidit partidari de la intervenció.

Però... fins que ho vegem no ho creurem.

Przemysl, altre cop

Diu el *The Morning Post*:

«A l'ocupar Przemysl, els alemanys no han ocupat més que una closca buida. Necessitaran sacrificar 150.000 homes i un gran remanent de municions si volen armar, equipar i aprovisionar la fortalesa.

«No's tracta, doncs, més que d'un simple episodi de la gran guerra actual, que continuarà fins a derrotar els alemanys. Rússia pot permetre's perdre homes i terreny.

«Els alemanys guanyen terreny, però, en canvi, perden homes. Rússia pot esperar, i Anglaterra, també.

«No deü oblidar-se la frase següent: Anglaterra guanya solament una batalla en cada guerra, però és la batalla decisiva.»

L'idea llatina davalla a l'ànima dels belgues confosa amb el sentiment de l'independencia patria. El rei cavallaresc, hèroe de Plutarq, justifica l'eterna llibertat de la patria, amb una tant noble concepció de l'honor, que tot europeu se'n sent dignificat i orgullós. Deia Schiller que en el temps de la revolta dels Països Baixos tots els cors que a Europa palpitaven per la llibertat estaven amb els insurgents. Avui són tots els homes de la terra els que, per l'amor de la llibertat de l'honor i de la justícia, senten una irresistible simpatia pels belgues i pel seu rei.

PERE COROMINAS

NOVES

Ha mort a San Sebastián don Iu Bosch, home reputat a Espanya i a l'estranger, on havia residit molt temps posant ben alt el nom de Catalunya. Era esperit empenedor i actiu, comerciant per excel·lència i ensems un home de cor.

Nasqué a Arenys de Mar, essent un dels fundadors de la Jove Catalunya, amb en Guimerà, l'Oller, en Bartrina, en Matheu, en Vidella, en Martí i Folguera, en Sardà, l'Ixart i altres.

Des de molt temps residia a París, on tenia una molt acreditada casa de banca, amb una sucursal a Londres. Les relacions que comptava en aquestes dugues capitals eren nombroses.

Era un protector decidit dels artistes catalans que a la veïna República es trobaven, podent dir que molts deuen un gran impuls al seu concurs desinteressat.

Es negà rodonament a intervenir en la política espanyola, havent-se-li ofert càrrecs molt importants, que refusà sempre.

Pel motiu de trobar-se delicat de salut vingué a Espanya després de declarada la guerra, anant a viure a Madrid i a Granada, i darrerament a San Sebastián, on ha trobat la mort.

D. E. P.

Com l'insigne don Francisco Giner de los Ríos fou un dels més eficaces propagandistes que ha tingut la serra del Guadarrama, la societat alpinista «Pañalara» ha volgut perpetuar en aquelles altures el nom del preclar mestre, i en aquest fi ha col·locat una làpida en el superb «Canto del Tolmo», el major dels despresos de totes les serralades espanyoles.

La cerimònia es verificà el diumenge, i hi assistiren moltes i distingides personalitats, les quals, al retornar de Villalba, visitaren les obres de refugi que està construint dita societat en la «Pedrira del Manzanares».

Ha mort a la nostra ciutat Agapit Vallmitjana, fill den Venanci Vallmitjana, tan elogiat per la seva obra esculptòrica de gran valor. L'Agapit no volgué ésser menys que son pare i el seu oncle, i es dedicà també al mateix art d'ells, dels quals fou deixeble.

Nasqué l'any 1850, i, per lo tant, comptava ara 65 anys. Meresqué moltes altes recompen-

ses en moltes exposicions que prengué part.

A la nostra ciutat hi deixa, com a record, diverses de les seves obres més celebrades.

Actualment era professor de l'Escola d'Arts i Oficis i Belles Arts del carrer d'Aribau. El seu enterrament, que tingué lloc dijous a la tarda, constituí una grossa manifestació de dol, assistint-hi prestigioses personalitats de les Arts i de les Lletres.

El Foment del Teatre Català convoca als seus socis a la junta general ordinària que se celebrarà demà, a les onze en punt del matí, en el local del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, Rambla de Santa Mònica, 25.

Es prega als associats que per a entrar en el local se serveixin presentar la convocatòria que se'ls ha passat a domicili.

Se'ns comunica que alguns dels elements que intervingueren en la direcció i organització dels espectacles de Teatre de Naturalesa, celebrats en anys anteriors amb grandioss èxit, a La Garriga, es proposen implantar amb caràcter definitiu aquesta institució a Catalunya. A dit efecte tenen plantejades algunes festes d'aquell gènere en diferents ciutats de la nostra regió, en la pròxima estació d'estiu.

Una de les personalitats que ha prestat tot seguit sa més entusiasta adhesió a la idea ha estat l'eminent actor Enric Borràs, que's proposa encarnar el protagonista en totes les obres que's representin. Igualment s'ha sumat a la iniciativa el reputat pintor escenògraf don Salvador Alarma, director i ànima de les festes d'aquell caràcter que fins ara han tingut lloc a Catalunya.

Hi ha el propòsit de donar gran relleu a aquests espectacles, presentant en ells valioses obres del nostre teatre i tirant el reste, com vulgarment se diu, en lo que's refereix a presentació escènica i ornat exterior dels locals a l'aire lliure en que les representacions tinguin lloc.

FÈLIX COSTA, impressor.—Carrer Nou de la Rambla, 45, baixos

VINS Y MISTELES

SOCIETAT ANÓNIMA «BATALLA»

Marqués del Duero, núms. 206 y 209 - Telefon 6177

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electre-motors, telefons, timbres, para-llamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. JORGÈ VINAIXA i Companyia

Oficines: Diputació, 168 pral.

Taller: Villarroel, 57, tenda

ESTOMACAL FALLIERES

SELECTE DIGESTIU

De venda en els principals cafès, restaurants i bars d'Espanya y de la República Argentina

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

Servei a la carta i a coberts —Saló especial per a banquets. — Telefon 1871

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de RIQUISIMA AIGUA DE TAULA.

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa es legítima,

1 caps de 12 paquets, 1 pta.

Paquets solts, 10 céntims.

Es venen per tot arreu

Fàbrica de productes farmacèutics de A. SERRA.—REUS

essent l'únic veritable remei per a prevenir y curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT

GRANS TRIOMFS DELS CICLES MARTÍ A HOSTALRIC

1.ER ISIDRE ESTEVE

SOBRE

CICLE MARTÍ

12 JULIOL 1914 I 23 MAIG

1915, SEGÓN ANY, SEMPRE

amb pneumàtic

KLEIN

Carrer de la Princesa, número 87 - BARCELONA

Ya desde el 20 se decía en todas partes, y por hom-
bres de todos los partidos, que no iban a pasar las co-
sas de una manera pacífica. Se hablaba de conspira-
ciones en la milicia y el ejército, de inteligencias se-
cretas entre radicales y conservadores, de generales
que habían ofrecido a la reacción sus espadas. Y era
tal la seguridad que se tenía del triunfo de los confu-

El gobierno quería, por su parte, que esta ley fue-
se respetada, y sabiendo por una dolorosa experien-
cia cuan ocasionadas a trastornos son las situaciones
transitorias, estaba resuelto a no consentir que se pro-
longase ni un día más de lo convenido la interinidad
en que vivíamos. El 20 de abril, sin embargo, como
la comisión, lejos de manifestarse ofendida de la con-
ducta del gobierno, tomase pie del fallecimiento de la
esposa del señor Figueras para aplazar hasta el 23 la
sesión extraordinaria, y se limitase a invitar para ella
a los ministros, acordaron asistir todos, para que nun-
ca pudiese decirse que por su terquedad habían dado
ocasión a un rompimiento.

Asamblea, derrotar en ella a los republicanos, y pro-
rogar la convocatoria de las nuevas Cortes. Temía-
se, no sin razón, el triunfo de los federales en los co-
micios; y quería el partido radical, a todo trance, re-
cobrar la posición perdida. Mas del 22 de marzo al 17
de abril no habían sobrevenido circunstancias ex-
traordinarias que pudiesen, ni remotamente, coho-
nestar el llamamiento de la Asamblea; sólo violando
la ley de 11 de marzo podía la comisión llevar a cabo
su intento.

sabe Dios si lo sintió y lo lamentó y se esforzó en evi-
tarlo el gobierno. Se ha dicho si en estos momentos
supremos guardaba, el que estas líneas escribe, los
telegramas que recibía del Congreso, a fin de que no
se tomasen medidas que pudieran salvar la comisión.
¡Calumnia indigna! Recibidos y contestados fueron
los telegramas todos en consejo de ministros; en con-
sejo, discutidas y acordadas cuantas disposiciones se
tomaron. Apelo al testimonio de todos mis compa-
ñeros.

Dispersa ya por las iras populares las comisión
permanente, no quedaba otro recurso que disolverla.
Después de todo, no era más que la representación de
una asamblea que, al suspender sus sesiones, había
convocado a la que debía reemplazarla. Había sido
hasta entonces un elemento de perturbación; y no hu-
biera podido ser en adelante sino fomento de pasiones
y escándalos. Nació con poca autoridad; ¿qué presti-
gio había ya de quedarle? Reanudar las sesiones de
la asamblea era, después de lo sucedido, de todo pun-
to imposible; y pues para esto sólo vivía, la prolon-
gación de su existencia era completamente inútil. Di-
solverla era, en rigor, un golpe de Estado, mas ¿en qué
se parece ese golpe a los demás que registra la his-
toria? Todos han tenido por objeto sobreponer la vo-
luntad de un hombre a la voluntad de un pueblo; sólo
éste ha tenido por objeto sobreponer la voluntad de un
pueblo a la de unos pocos hombres. Había habido un
cambio nada menos que en la forma de gobierno; se
hacía indispensable consultar cuanto antes la nación

Antes de junio surgió ya en el consejo de minis-
tros la malhadada idea de cuán conveniente había de
ser que las Cortes, luego de constituidas, levantasen
un poder provisional, eligiesen a los que hubieran de
redactar el proyecto de Constitución y aplazaran sus
deliberaciones para el mes de septiembre o el de octu-
bre. La combati de una manera resuelta, fundandome
principalmente en razones de orden público. Nos cos-
taba inmenso trabajo llegar a la reunión de las Cons-
tituyentes sin generales disturbios, conocíamos todos
el estado alarmante de las provincias, y ¿podíamos
pensar en privarnos de lo que mirábamos como el
medio de calmar las pasiones del pueblo? Estaba pre-
cisamente en la rapidez con que la Constitución se
hiciera, la paz de las ciudades, la impotencia de los
perturbadores y la salvación de la República. Se de-
sistió de la idea; pero, a juzgar por los hechos poste-
riores, no sin el ánimo de hacerla prevalecer en las
Cortes. Se la sembró cautelosamente en junio, se la

por las medidas extraordinarias de Guerra. Querían
a toda costa reducciones en el presupuesto de gastos.
Descaban hacer pronto algo en beneficio de los pue-
blos. Eran, sin duda, inexpertas, no muy alto su nivel
intelectual, poco determinadas sus aspiraciones, no
muy fijas sus ideas sobre los principios que debía te-
ner la federación por base; pero gracias a esas mis-
mas condiciones eran fáciles de llevar a la inmediata
realización de nuestro dogma, si en vez de dividirlas se
hubiesen hecho esfuerzos por congregarlas, y en vez
de paralizar su actividad, por dirigir las.

y llamarla a organizar la República. La asamblea ha-
bía fijado el día de la consulta; y al paso que la comi-
sión quería retardarla, nosotros cumplir el acuerdo.
¿Quién estaba más dentro de la voluntad de la asam-
blea? ¿Quién más ganoso de conocer y cumplir la vo-
luntad del pueblo?

Como quiera que fuese, es indudable que después
del 23 de abril tenía yo una fuerza inmensa. Era el
gobierno, en aquellos momentos, el árbitro de los des-
tinos de España; y el partido tenía puestos en mí los
ojos. Si yo hubiese querido que al día siguiente se
hubiese proclamado la república federal, proclamada
habría quedado. Si hubiese querido que las provincias
hubiesen convocado desde luego sus parlamentos, con-
vocados habrían sido. Amigos y enemigos, todos creían
entonces que por los acontecimientos del 23 de abril el
gobierno había pasado a ser una dictadura revolucio-
naria. No sólo podíamos hacer, se nos exigía que hi-
ciéramos. La misma noche del 23 nos amenazaba un
general con que iba a proclamar la federación, quisie-
ra o no quisiera el gobierno. Los días 24 y 25 recibía yo
en Gobernación numerosas comisiones, que pedían
unánimes federación y reforma. Hubo hasta cona-
tos de rebelión para realizarlas; y el que menos, pedía
que al grito de *Viva la República Federal* dejase des-
filas por la Puerta del Sol los batallones de volunta-
rios.

¿Podía ofrecérseme coyuntura mejor para realizar
el intento que tan sin razón se me atribuye? A todo y
a todos contestaba que era preciso atenerse a la ley de

harán en breve tiempo la constitución del Estado. Las diferencias entre los republicanos versarán, cuando más, sobre cuatro o cinco puntos capitales : no podrán nunca prolongarse mucho los debates. Que se prolonguen, que no, el solo hecho de que los haya bastará para calmar la efervescencia de las provincias. Los amigos impacientes verán acercarse de día en día el logro de sus deseos y esperarán tranquilos ; los enemigos, los que rechazan la federación, porque realmente la temen, se irán convenciendo de que no pretendemos romper la unidad de la patria ni dejar de confiar a un gobierno nacional los intereses generales de España ; y, desvanecidas sus injustas preveniciones, contribuirán a restablecer en los ánimos la paz y la confianza. Vendrán las Cortes preocupadas por la guerra, y facilitarán medios para terminarla ; vendrán sedientas de reformas, y harán leyes que las realicen.»

? Eran esto ilusiones ? ! Ah ! No lo habrían sido si hubiese animado a todos los hombres del partido la misma fe y un mismo pensamiento. Esas Cortes, ayer y hoy tan calumniadas, vinieron con el mejor espíritu. No eran aún Cortes cuando hicieron resonar con unánimes gritos de *Viva la República Federal* la techumbre de su palacio. Apenas estuvieron constituidas se apresuraron a declarar, con sólo dos votos en contra, que la federación era la forma de gobierno de la nación española. No se les hablaba en un principio de Constitución ni de reformas que no llevasen afán por llevarlas a cabo ni recibiesen con atronadores aplausos las palabras del que las ofrecía. Estaban

la asamblea de 11 de marzo, y dejar a las Cortes Constituyentes la definición y la organización de la República.

? Hice bien ? Lo dudó ahora si atiendo al interés político ; lo afirmo sin vacilar si consulto mi conciencia. Obrando de otro modo la disolución de la permanente habría sido un asesinato hipócrita.

VII

Las Cortes Constituyentes

Después del 23 de abril comprendí que los más graves obstáculos los había de suscitar mi propio partido. Sentía desde el telégrafo central los latidos de las provincias, y me encontraba a las más republicanas poseídas de una exaltación calenturienta. No abrigaba, sin embargo, grandes temores. Contaba, para dominar mi situación, en mayo con las elecciones, en junio con las Constituyentes. Aun antes del retraimiento de los demás partidos esperaba yo el triunfo de los federales en los comicios, cuanto más después que, por derecho y por desconfianza de sus propias fuerzas, lo acordaron. «Las Cortes, me decía, impulsadas por todos los que hoy componemos el gobierno,

Apenas tuvo noticia de tan inexplicable reunión de fuerzas mandé poner sobre las armas los demás batallones de voluntarios y distribuirlos por los puntos que se considerase más estratégicos. Madrid estaba a pocas horas después se avisaba, a domicilio, a los milicianos de ciertos batallones para que acudiesen a una revista que, en las primeras horas de la mañana, debía pasar el alcalde en la plaza de toros. ? A qué esa revista ? ? Como se había esperado a pasarla el 23 de abril, día de trabajo ? ? Como se la limitaba a los voluntarios de procedencia monárquica y no se la hacía

extensiva a todos los de la República ?

Alcalá con guardias de orden público. La precaución calladamente los edificios de la calle Mayor y la del 22, con el gobernador de Madrid, que se ocupasen del jefe del ejército de Castilla, conviene la noche del 22, por su autoridad, un genérico ministerio y nombrar, invadir con guardia civil mi provincia, a mis espaldas y a las del ministro de la Guerra, Poder Ejecutivo. Recordando que el día 24 de febrero, se había atrevido la Mesa de la Asamblea a disponer de la fuerza armada, invadir con guardia civil mi provincia, a mis espaldas y a las del ministro de la Guerra, Poder Ejecutivo. Recordando que el día 24 de febrero, se había atrevido la Mesa de la Asamblea a disponer de la fuerza armada, invadir con guardia civil mi provincia, a mis espaldas y a las del ministro de la Guerra, Poder Ejecutivo. Recordando que el día 24 de febrero, se había atrevido la Mesa de la Asamblea a disponer de la fuerza armada, invadir con guardia civil mi provincia, a mis espaldas y a las del ministro de la Guerra, Poder Ejecutivo.

rados, que se creían generalmente contados los días

era la causa, o, por lo menos, el pretexto del conflicto ; para alejar toda complicidad con los conspiradores debió renunciar a toda deliberación que no la condujese a prestar decididamente su apoyo al gobierno. Insistió, por lo contrario, en celebrar la sesión e interpelar a los ministros, que acudieron casi todos al llamamiento.

Sobre las cuatro de la tarde se supo el verdadero estado de insurrección de los batallones de la plaza de los Toros y el nombre del general conservador que se había puesto a la cabeza. Decidí entonces obrar rápidamente. Se llamó a mis colegas, que estaban todavía en el Congreso, mandé a cuarteles y parques generales de confianza, se puso a otro general al frente de los batallones republicanos y se dió la orden de ataque. Bastó que rodaran los cañones por las calles para que, comprendiendo los insurrectos que las tropas estaban de parte del poder ejecutivo, abandonasen a los milicianos y hubiesen éstos de implorar la clemencia del gobierno, excusando su falta con la orden del alcalde.

? Se comprende que aun después de esto insistiera la comisión permanente en continuar sus estériles deliberaciones ? ? Pudo cegarse hasta el punto de no ver que, con razón o sin ella, había de confundir el pueblo su causa con la de los conspiradores, máxime cuando por algunos de sus individuos se habían ocupado, con uno de los batallones de la plaza, casas de la Carrera de San Jerónimo ? ? Era posible que no viera que con su insistencia había de exaltar los ánimos ya alterados de la muchedumbre ? Corrieron riesgo sus vidas, y bien